Φοβερό και παράδοξον μυστήριον (Πανοσιολογιώτατος Αρχιμανδρίτης π. Γεώργιος Καψάνης, Καθηγούμενος της Ιεράς Μονής Οσίου Γρηγορίου Αγίου Όρους)

Categories : ΘΕΟΛΟΓΙΑ

Date : 23 Ιανουαρίου, 2006

«Φοβερόν και παράδοξον μυστήριον σήμερον ενεργούμενον καθοράται· ο αναφής (αψηλάφητος), κρατείται· δεσμείται, ο λύων τον Αδάμ της κατάρας· ο ετάζων (αυτός που ερευνά και γνωρίζει) καρδίας και νεφρούς, αδίκως ετάζεται (ανακρίνεται)· ειρκτή κατακλείεται, ο την άβυσσον κλείσας. Πιλάτω παρίσταται, ω τρόμω παρίστανται ουρανών αι δυνάμεις· ραπίζεται χειρί του πλάσματος, ο Πλάστης· ξύλω κατακρίνεται, ο κρίνων ζώντας και νεκρούς· τάφω κατακλείεται, ο καθαιρέτης του Αδου...».

Το μυστήριον των Παθών και της Σταυρώσεως του Κυρίου μας είναι όντως φοβερόν και παράδοξον, διότι υπερβαίνει την συνήθη λογική μας και τα ανθρώπινα μέτρα. Παράδοξο, διότι κατά τον άγιο Επιφάνιο Κύπρου «αυτός ην ο πάσχων και μη πάσχων», παθητός κατά την ανθρωπίνη φύσι, απαθής κατά την θεότητα.

Έκστασις μας καταλαμβάνει καθώς βλέπουμε τον Θεόν σταυρούμενον. Όπως λέγει και ο άγιος Γρηγόριος ο Θεολόγος· «Τι τούτου παραδοξότερον, Θεόν σταυρούμενον βλέπειν, και τούτον μετά ληστών, και υπό των παριόντων (περαστικών) γελώμενον τον ανάλωτον (ακατανίκητον) και του παθείν υψηλότερον»[1]; Τέτοια έκστασις είχε καταλάβει και τους θεωρούντας τα θαύματα του Κυρίου Ιουδαίους· «και έκστασις έλαβεν άπαντας και εδόξαζον τον Θεόν και επλήσθησαν φόβου λέγοντες ότι, είδομεν παράδοξα σήμερον»[2].

Οι οπαδοί των άλλων θρησκειών όχι μόνον δεν πιστεύουν σε Θεόν σταυρωθέντα αλλά και σκανδαλίζονται από την ιδική μας πίστι. Ο σταυρικός θάνατος του Κυρίου είναι κατά τον Απόστολο Παύλο για τους Ιουδαίους σκάνδαλο και για τους Έλληνες (ειδωλολάτρες και φιλοσόφους) μωρία. Για μας όμως τους Χριστιανούς είναι καύχησις, Θεού δύναμις και Θεού σοφία[3].

Αναφέρει ο άγιος Γρηγόριος ο Παλαμάς ότι κάποιος ερώτησε ειρωνικά ένα Χριστιανό, εάν πιστεύη σε Θεο εσταυρωμένο, και εκείνος απήντησε ότι πιστεύει σ' Αυτόν που εσταύρωσε την αμαρτία[4].

Αυτός ο Εσταυρωμένος Θεός μας ποτέ δεν ηθέλησε να προσηλυτίση οπαδούς, εξωραΐζοντας τις δυσκολίες του αγώνος των πιστευόντων σε Αυτόν η υποσχόμενος άνετη ζωη. Αντίθετα εζήτησε από τους μαθητάς Του, αν θέλουν να τον ακολουθήσουν, να άρουν και αυτοί τον Σταυρό τους αγωνιζόμενοι κατά της φιλαυτίας, του εγωισμού και των παθών τους. Οι αναρίθμητοι άγιοι Μάρτυρες, οι ασκηταί της ερήμου και πλήθος απλών και ταπεινών Χριστιανών συμμερίσθηκαν δια μέσου των αιώνων την σταυρική ζωή του Χριστού.

Μόνον οι εκκοσμικευμένοι Χριστιανοί αφαιρούν από την ζωη της Εκκλησίας τον σταυρικό της χαρακτήρα. Αυτοί ομοιάζουν με τον απόστολο Πέτρο που εζήτησε από τον Χριστό να αποφύγη τον σταυρικό θάνατο, αλλά γι αυτό ο Κύριος τον επετίμησε πολύ αυστηρά.

Και οι σταυρωταί του Κυρίου τον καλούσαν να κατεβή από τον Σταυρό για να πιστεύσουν. Αλλά τι θα ήταν ο Χριστός χωρίς Σταυρό και τι θα ήταν η πίστις μας χωρίς Χριστόν σταυρωθέντα και αναστάντα εκ των νεκρών, χωρίς την Μητέρα και τους φίλους του Λυτρωτού, που δια μέσου των αιώνων συνεσταυρώθησαν και συνανεστήθησαν με Αυτόν;

Ο Αντίχριστος υπόσχεται να σώση τον κόσμο χωρίς Σταυρό. Σύμφωνα με μία ωραία ερμηνεία του αριθμού 666 –συμβόλου του Αντιχρίστου, που στα ελληνικά γράφεται χξστ΄–, ο Αντίχριστος θα είναι «Χριστός Ξένος Σταυρού». Πολλοί τέτοιοι αντίχριστοι, πρόδρομοι του τελικού Αντιχρίστου, εφάνησαν στον κόσμο. Αντί της ευτυχίας που υποσχέθηκαν στους ανθρώπους, άφησαν ερείπια. Θέλησαν να σώσουν τον κόσμο σταυρώνοντας τους υποτιθεμένους εχθρούς τους και όχι σταυρούμενοι γι αυτούς, όπως έκανε ο Κύριος που σταυρώθηκε για τους σταυρωτάς Του και προσηύχετο προς τον Πατέρα Του· «Πάτερ, άφες αυτοίς, ου γαρ οίδασι τι ποιούσι»[5].

Μήπως οι λεγόμενοι σταυροφόροι του Μεσαίωνος και οι σημερινοί ποικίλοι διάδοχοί τους δεν σταυρώνουν τον Χριστό στα πρόσωπα χιλιάδων αθώων ανθρώπων; Δι' αυτούς βλασφημείται το όνομα του Χριστού στα έθνη.

* * *

Παράδοξα, κατά τους αγίους Πατέρας, δεν είναι μόνον ο Σταυρός και η Ανάστασις του Κυρίου αλλά όλα τα μυστήρια της σωτηρίας μας.

Παράδοξος, κατά τον άγιο Ιγνάτιο τον Θεοφόρο, ο τοκετός της Παρθένου Μαρίας.

Παράδοξος η σάρκωσις του Λόγου, κατά τον άγιο Γρηγόριο τον Θεολόγο· « Ω της καινής μίξεως! Ω της παραδόξου κράσεως! Ο ων, γίνεται· και ο άκτιστος, κτίζεται· και ο αχώρητος χωρείται».

Παράδοξο, κατά τον άγιο Ιππόλυτο, το «πως ο ακατάληπτος αγγέλοις και αόρατος ανθρώποις επί το βάπτισμα έρχεται ως ηυδόκησεν».

Παράδοξος, κατά τον ίδιο Πατέρα, και η εις Αδου κάθοδος και η παρουσία Του στα καταχθόνια.

Παράδοξος η εκ νεκρών Ανάστασίς Του.

Παράδοξος η εις ουρανούς Ανάληψίς Του.

Παράδοξο και το γεγονός της αγίας Πεντηκοστής.

Παράδοξος, κατά τον άγιο Μάξιμο τον Ομολογητή, και η δευτέρα κοινωνία, την οποία ο Κύριος συνήψε με τον άνθρωπο δια της υποστατικής ενώσεως των δύο Του φύσεων, πολύ παραδοξοτέρα της πρώτης στον Παράδεισο κοινωνίας· «όσω πρώτον του κρείττονος μεταδούς, ύστερον μετέλαβε θέλων του χείρονος, ίνα και την εικόνα σώση και την σάρκα αθανατίση».

Παράδοξο, κατά τον άγιο Δαμασκηνό, είναι και το Μυστήριο της Αγίας Τριάδος· «Μιαν θεότητα... εν τρισί τελείαις υποστάσεσι γνωριζομένην και προσκυνουμένην... ασυγχύτως ηνωμέναις και αδιασπάστως διαιρουμέναις».

Όλα αυτά τα Μυστήρια τα προσεγγίζουμε με την πίστι και την αγάπη προς τον Κυριο, που σημαίνει σταύρωμα της περιωρισμένης ανθρωπίνης λογικής, για να υψωθούμε στην θεία λογική. Αυτή είναι η αληθινή χριστιανική ταπείνωσις, να δεχόμαστε ότι τα μυστήρια αυτά δεν κατανοούνται με την πτωχή λογική του πεσόντος ανθρώπου και ότι, ενώ δεν είναι παράλογα, είναι υπέρλογα. Γι’ αυτό ο άγιος Γρηγόριος ο Θεολόγος έλεγε ότι οι Ορθόδοξοι θεολογούμε αλιευτικώς και όχι αριστοτελικώς, δηλαδή κατά τον τρόπο των αλιέων (Αποστόλων) και όχι των φιλοσόφων.

Ο μακαριστός Βλαδίμηρος Λόσκυ έβλεπε να υπάρχη στα δόγματα της Εκκλησίας μία αντινομία· «Δια τον λόγον αυτόν τα δόγματα της Εκκλησίας παρουσιάζονται συχνά εις το ανθρώπινον λογικόν υπό το σχήμα αντινομιών τόσον περισσότερον αδιαλύτων, όσον το μυστήριον, το οποίον εκφράζουν, είναι μεγαλοπρεπέστερον. Δεν πρόκειται προσαρμόζοντες το δόγμα εις την ανθρωπίνην διάνοιαν να καταργήσωμεν την αντινομίαν, αλλά να μεταβάλωμεν το πνεύμα μας, δια να δυνηθώμεν να φθάσωμεν εις την θεωρίαν της αληθείας, η οποία μας αποκαλύπτεται, ενώ υψούμεθα προς τον Θεόν και ενούμεθα μετ Αυτού κατά το μεγαλύτερον δυνατόν μέτρον».

Η αντινομία και το παράδοξο που υπάρχουν στην Πίστι μας καταδεικνύουν και το ότι αυτή είναι εκ Θεού ουράνιος αποκάλυψις και όχι ανθρωπίνη επινόησις, σε

αντίθεσι με άλλες, εύκολες στην ανθρωπίνη λογική, θρησκείες.

Παράδοξος εν τέλει είναι και η εν Χριστώ ζωη των πιστών Χριστιανών, επειδή μετέχουν στην σταυροαναστάσιμη ζωή του Χριστού. Ενώ περιπατούν στην γη, πολιτεύονται εν ουρανοίς. Ζουν στον κόσμο, αλλά με ουράνιο φρόνημα και προοπτική αιωνιότητος. Η Εκκλησία μας καλεί· «Ξένον τόκον ιδόντες, ξενωθώμεν του κόσμου τον νουν εις ουρανόν μεταθέντες»[6].

Ο συγγραφεύς της Προς Διόγνητον επιστολής ήδη κατά την μετα-αποστολική περίοδο ομιλεί για το παράδοξο της ζωής των Χριστιανών· «Κατοικούν βέβαια πόλεις ελληνικές και βαρβαρικές, όπου ο καθένας έτυχε, ακολουθούν τις συνήθειες των συντοπιτών τους στην ενδυμασία και στην διατροφή και στην υπόλοιπη βιοτή τους, αλλά όλα δείχνουν ότι ο τρόπος της ζωής τους είναι θαυμαστός και ομολογουμένως παράδοξος».

* * *

Με αυτές τις σκέψεις προσεγγίζουμε και εφέτος τον Σταυρό και την Ανάστασι του Κυρίου μας. Γνωρίζουμε την αδυναμία μας να ζήσουμε σε όλο της το βάθος την θαυμαστή και παράδοξο χριστιανική ζωή, που ζητεί ο Κύριος. Μόνο με την ιδική Του Χάρι μπορούμε με τον καθημερινό μας αγώνα να συσταυρούμεθα και να συνανιστάμεθα μαζί Του. Και με όλη την Εκκλησία των εν ουρανοίς απογεγραμμένων και των επί γης αγωνιζομένων να αναφωνούμε· «Τον Σταυρόν Σου προσκυνούμεν Δέσποτα και την Αγίαν Σου Ανάστασιν δοξάζομεν».

Χριστός Ανέστη! Αληθώς Ανέστη!

Ο Καθηγούμενος

της Ι. Μονής Οσίου Γρηγορίου Αγ. Ορους

Αρχιμανδρίτης Γεώργιος

Άγιον Πάσχα 2005

1. Λόγος μγ΄.

2. Λουκ. ε΄ 26.
3. Πρβλ. Α΄ Κορ. α΄ 23-24.
4. Ομιλ. Εις τον Τίμιον και Ζωοποιόν Σταυρόν.
5. Λουκ. κγ΄ 34.
6. Ακάθιστος Ύμνος.

(Πηγή: 'Ορθόδοξος Λόγος')